



Země zalévána krví


MILITARY
MILITARY

Helmuth Nowak

Země zalévaná krví

Přeložil: **JIŘÍ NOVOTNÝ**

Helmuth Nowak: Země zalévaná krví
Vydání první
Copyright © 2008 Helmuth Nowak
All rights reserved

Vydalo nakladatelství Baronet a.s., Izraelská 6, Praha 10, www.baronet.cz
v roce 2009 jako svou 1424. publikaci
Český překlad © 2009 Jiří Novotný
Přebal a vazba © 2009 Ricardo a Baronet
Ilustrace na přebalu © 2009 Karel Řepka
Sazba a grafická úprava Ricardo, Sudoměřská 32, Praha 3
Tisk a vazba:  **FINIDR**, s. r. o., Český Těšín

Veškerá práva vyhrazena.

Tato kniha ani jakákoli její část nesmí být přetiskována, kopírována
či jiným způsobem rozšiřována bez výslovného povolení.

Název a logo BARONET® jsou ochranné známky zapsané
Úřadem průmyslového vlastnictví pod čísly zápisu 216133 a 216134.

ISBN 978-80-7384-200-0

BARONET
Praha 2009

Helmuth Nowak

**Země
zalévaná krví**



KAPITOLA 1

V listopadu 1942 šlo všechno na východní frontě od desíti k pěti. Navzdory ustrašenému kuňkání německých polních maršálů a generálů prošel vítězný wehrmacht polovinou Evropy a stejně úspěšně postupoval loni v létě také v Rusku, jako obrovský mlýnek na maso drtil jednu armádu za druhou, ničil nepřátelské tanky a letadla jako papírové krabice a hnal miliony špatně vyzbrojených, chatrně oblečených a mizerně zásobovaných rudoarmějců do zajetí. Všechno to vypadalo na další snadné vítězství, to by však v čele tisícileté Německé říše nesměl stát chorobně domýšlivý Vůdce, říšský kancléř Adolf Hitler.

Opojený dosavadními úspěchy dospěl k názoru, že se všichni bohové válek, co jich na světě je, jen třesou touhou vyplnit každý jeho rozmar. To by ještě nebylo tak zlé, podobně postižených lidí jsou na celém světě plné blázince. Jeho druhá představa už ovšem byla značně nebezpečnější, a pro německý národ doslova smrtonosná. Nedal si vymluvit, že každý prapor wehrmachtu je natolik zdatný, aby rozprášil jakýkoliv nepřátelský pluk. Když se pak německé tankové kolony zabořily do Ruska, odhodil všechnu dosavadní skromnost stranou a začal požadovat ještě mnohem víc: každý prapor pěšáků měl podle jeho představ rozmetat celou divizi „podlidí“, vybavenou podřadnými zbraněmi a vedenou zcela neschopnými negramotnými komisaři.

Uctíváný prorok německého válečnictví Clausewitz se musel obracet v hrobě, když Vůdce rozmělnil těžišť hlavního náporu na celou řadu menších cílů

a u všech nekompromisně požadoval rychlé a snadné vítězství. Pomineme-li, že Rusové přes všechny hrozivé ztráty stále ještě disponovali miliony vojáků, tisíce tanků, děl a letadel, hlavní potíž v jejich obrovské zemi začaly představovat nekonečně dlouhé dopravní cesty – pouhé vyjeté úvozy, které se v období dešťů proměnily v neprostupné močály. Těch několik jednokolejných železničních tratí, které tu měli, bylo ve zcela katastrofálním stavu a navíc se vyznačovaly širokým rozchodem; standardní evropské lokomotivy a vagony na nich nebylo možné použít a ustupující rudoarmějci odvezli většinu vozového parku s sebou nebo jej zničili. Německé železniční oddíly dřely dnem i nocí, aby rozchod kolejí přestavěly, stanovených cílů však bylo příliš mnoho a rozdrobené síly na všechny úkoly ani zdaleka nestačily.

Situaci ještě dál zhoršoval nedostatek potravin a pohonných hmot. Co nestačili odvézt s sebou, Rusové zničili – podle příkazů svého vrchního velení se za sebou snažili nechat jen spálenou zemi bez ohledu na civilisty, kteří na okupovaném území museli zůstat. Před zásobovacími složkami wehrmachtu tak vyvstal téměř neřešitelný úkol, jak zajistit vojska v poli nejnezbytnějšími potřebami a jak rozdělit dopravené zásoby tak, aby si všechny nasazené armády, vzdálené od sebe stovky i tisíce kilometrů, uchovaly alespoň základní bojeschopnost.

Po bleskovém letním úderu, který loni srazil Rusy na kolena, ale přece jen nebyl dost silný na to, aby jim zlámal vaz, přišlo dvouměsíční období dešťů, v němž se dravý postup tankových klínů zpomalil z desítek kilometrů na stovky metrů denně. Pěšáci uvízli v bahně po kolena, koně táhnoucí dělostřelectvo se propadali až po vyhublá břicha a vzdušná zbraň jako by úplně přestala existovat. Minimum zásob, které se podařilo dopravit až k frontě, nemohlo v žádném případě stačit. Jestliže nějakým zázrakem přišlo dost proviantu, nebylo čím střílet. Hory munice zase obvykle znamenaly,

že se motory ocitly na suchu bez kapky benzínu, a tak to bylo se vším.

„Až přijdou mrazy a cesty se trochu zpevní, dopravíme dopředu dost materiálu na to, abychom Ivany rychle dorazili,“ slibovali zásobovači ve štábech. „Ještě jich pár set tisíc pobijeme, zbytek zaženeme za Ural a na Vánoce už budeme všichni doma.“

V polovině listopadu bahno na cestách skutečně trochu ztuhlo a wehrmacht se dostal až na dostřel k Moskvě. Pak ale vítězné fanfáry v Říšském rozhlasu postupně umlkaly. Teploty klesaly nevídaným tempem a vojáci jim vinou nedostatečného zásobování museli čelit v tenkých letních uniformách. Nafta a benzin, motory a zbraně bez speciálních zimních úprav a prostředků beznadějně zamrzaly, a to byl teprve začátek útrap.

V prvním prosincovém týdnu uhodily až padesátistupňové mrazy a Rudá armáda, která se na tuto chvíli dlouho pečlivě připravovala, vyrazila do zdrcujícího protiútoků. Na rozdíl od mrazem zdecimovaného wehrmachtu její motory pracovaly a zbraně střílely, vojáci byli teple oblečení a navíc jim přišly na pomoc silné zálohy stažené ze Sibiře a Dálného východu, které nezažily letní porážky a nechovaly proto k německé armádě žádný respekt.

Říšský ministr propagandy Goebbels si mohl vymluvit plíce, jak se snažil veřejnosti vysvětlit, že Rusové padli do chytře nastražené pasti a ve zcela beznadějně ofenzivě přišli o statisíce mužů a většinu nasazené válečné techniky – i lidé, kteří mu na povinných veřejných shromážděních provolávali slávu, si velmi dobře uvědomovali, že žádnou armádu na světě, kterou právě nepřítel přinutil ustoupit místy až o tři sta padesát kilometrů, není možné nadále pokládat za nepřemožitelnou a vlast možná brzy čekají ještě krušnější časy.

Říšský kancléř a vůdce německého národa zareagoval na zprávy o neúspěchu pod Moskvou, jak se od něj dalo očekávat. Obvinil polní maršály a generály, velící

útoku, z neschopnosti či přímo sabotáže svých velkolepých plánů, nejodvážnější kritiky propustil a nahradil je poslušnějšími loutkami. Ty sice také nosily na kalhotách široké červené lampasy dobře proškolených příslušníků generálního štábu, jejich hlavním kladem však byla naprostá oddanost Vůdci a schopnost potlačit i v nejkritičtějších situacích vlastní názory a držet se nerealistických rozkazů.

Než se v květnu 1942 oteplilo, konečně vyschlo bahno na cestách a wehrmacht mohl znovu vyrazit vpřed, chyběla vojsku na východě čtvrtina původních stavů. Ruské zbraně mu vystavily hrozivý účet v podobě padlých a zraněných – koneckonců žádná válka se beze ztrát neobejde. Mnohem horší vysvědčení pro štáby a zásobovací složky však představovaly počty umrzlých a omrzlých vojáků. Za ty musel někdo pykat: v odvetu bylo nejrůznějšími způsoby sprovedeno ze světa mnoho tisíc ruských válečných zajatců, okupované země byly přinuceny zaplatit milionová odškodnění, za něž byly pořízeny haldy zimní výstroje pro příští zimu, a stavy vojska v Rusku musely doplnit stotisícové kontingenty spojenců, především Rumunů, Maďarů a Italů.

Obnovená východní ofenziva měla být ještě velkolepější než loňská. Měla získat potravinové zdroje na nejúrodnějším jihu země, zabrat vydatné naftové prameny na Kavkazu a umožnit zásobování lodními transporty přes Černé moře. Vůdce však byl přesvědčen, že toho německá armáda pod jeho skvělým velením musí dosáhnout ještě mnohem víc.

Po přechodu Kavkazu měla dojít až na turecké hranice – to byla podmínka, aby se k silám Osy připojila i milionová turecká armáda. Do té doby měl maršál Rommel se svými tanky rozdrtit britské jednotky v Egyptě a podpořit síly v Rusku pomocným úderem z jihu. Nato se měly mohutné spojené sbory prodrat až do Indie a vyrvat tuto „perlu v koruně“ z ochablých britských prstů. Pyšná Británie by tak po ztrátě Suez-

ského průplavu a naftových zdrojů na Středním východě, navíc sužovaná stále masivnějšími nálety na ostrovy, byla nucena konečně kapitulovat, vítězné německé jednotky by si v Asii podaly ruce s neméně úspěšnými japonskými a s klidnou sebedůvěrou by si mohly počkat na Američany, jejichž bojové výkony na moři ani na zemi zatím nezavdávaly sebemenší důvod k obavám. Po konečném vítězství pak měl triumfující národní socialismus uspořádat celý svět podle vlastních představ.

Vize německého Vůdce dalece přesahovaly umrněné skromňoučké plány vojevůdců druhé kategorie, jakými byli Alexander Makedonský, Čingischán či Napoleon. I ty nejsmělejší záměry mělo Německo na jaře roku 1942 na dosah, stačilo vyvinout už jen trochu úsilí navíc a odkopat z cesty několik drobných kamínek, pletoucích se pod nohy jeho vítěznému pochodu.

* * *

„Rusové si sami pod sebou podřezali větev,“ objasnil německý kancléř shromážděným příslušníkům svého generálního štábu. „Nesmyslným zimním útokem, který přinesl jen drobné korekce východní fronty, si vybili poslední zálohy, které mohli v létě nasadit. Jejich zbrojní výrobu jsme prakticky zlikvidovali, podniky evakuované za Ural by mohli s velkým štěstím uvést do chodu nejdříve za dva roky. Americkou pomoc procházející přes Murmansk brzy utneme úplně, naše jednotky v oblasti už dostaly patřičné rozkazy. Konvoje procházející jižní cestou přes Perský záliv zarazíme dobytím jižního Ruska.“

Ukazovátko po velké mapě jen létalo, přeskakovalo velehory a veletoky sedmimílovými skoky, prolétlo Evropou, Afrikou a Asií jako obrovský meteorit, schopný vyvrátit celé civilizace a přemístit kontinenty a moře podle vlastního rozmaru. Polovině generálů se leskly oči slavnostním vzrušením, ale i ti skeptičtější

spokojeně pokyvovali hlavami. „Ano, tohle všechno je jistě proveditelné. Jenom to možná nepůjde tak snadno, jak si náš vrchní velitel zřejmě představuje.“

Vůdce podal ukazovátko svému pobočnickovi, odložil brýle s niklovými obroučkami (vynést na veřejnost, že je vůbec potřebuje, by provinilci vyneslo trest jako za nejtěžší vlastizradu) a otřel si ruce do bílého kapesníku.

„Nuže, pánové?“ zeptal se, jako by mu na mínění těch generálských neumětelů nějak záleželo.

Po chvíli váhání se chopil ukazovátko generálplukovník Halder a představil plán letního tažení, při němž měly dvě silné skupiny armád vyrazit od Kursku a Rostova, obklíčit nepřítele ve velkém oblouku Donu a po setkání u Stalingradu zamířit podél Volhy na Kavkaz. Mansteinova 11. armáda zatím měla dokončit obsazení Krymu, podpořit útočící vojska dobýáním jižních svahů Kavkazu a pak po černomořském pobřeží zamířit k turecké hranici.

Generálové uznale přikyvovali, přednesený plán se jim zdál dokonale logický a jeho jednoduché, na sebe navazující prvky slibovaly, že se ho bez větších potíží podaří splnit – pokud ovšem Rusové nevyrukují s nějakým závratným překvapením.

Zapomněli pouze na jedinou, zato však nejpodstatnější okolnost. Říšský kancléř a Vůdce německého národa by nikdy nepřistoupil na strategii, s níž by nevyrukoval osobně. Mračil se, mnul si prochládlé ušní lalůčky prsty, nakláněl hlavu na stranu a podezíravě zahlížel do mapy, jako by mu škodolibě podstrčili jiný exemplář.

„Promyslím si to,“ prohlásil po chvíli uvažování. „Je zbytečné plýtvat příliš velkými silami na zbytky v hrůze prchajících hord. Osobně vypracuji detailní plán, jak celou válku v Rusku do podzimu skončit.“

Generálové se zachmuřili. Znali kancléřovu mánií provádět kousky, „které by nepřítel nikdy nečekal“, bránit do posledního muže strategicky naprosto bez-

cenná postavení, vést útoky proti silně obsazeným a snadno hájitelným místům – „protože právě tam náš úspěch Rusy psychicky zlomí“ –, krátit potřebné síly s odůvodněním, že jeden německý voják prodchnutý náležitým nacionálněsocialistickým vlastenectvím snadno zažene na útěk deset barbarských podlidí. Aby snad příliš opatrní generálové nepřišli do pokušení poslat raději tři muže tam, kde by bohatě stačil jen jeden, rozepisoval podrobné úkoly pro každou jednotku zvlášť a dokázal zaměstnat celý wehrmacht tak, že nikde nezbyl ani jeden čerstvý pluk v záloze pro nepředvídané situace.

Podle jednoho vtipu, který se nikdo neodvážil pronést nahlas, ale všichni ho dobře znali, hrozil vojenský soud poručíkovi, který se opovážil přesunout strážného ode dveří svého velitelského stanoviště pod tři metry vzdálený strom, aby získal alespoň provizorní úkryt. Sám fakt, že odstranil potenciální cíl zpod rozsvícené lampy nad vchodem, podle pověsti ještě nic neznamenal, horší ovšem bylo, že si důstojník před touto zásadní vojenskou operací nevyžádal souhlas svého vrchního velitele. Byla to sice jen anekdota, avšak blížila se pravdě natolik, až šel člověku mráz po zádech.

* * *

O dva dny později Vůdce vyrukoval se svým plánem letního tažení. Jak se dalo očekávat, jako obvykle toho požadoval příliš mnoho najednou. Namísto jediného koncentrovaného úderu rozdělil síly na několik částí a očekával od nich rychlé a snadné úspěchy na několika frontách současně.

„Bylo by směšné hnát celou skupinu Jih proti Donu, když Rusové v panice utíkají,“ prohlásil. „Tenhle drobný úkol zastane Paulusova šestá armáda sama. Ke krytí jejích křídel použijeme vojska spojenců. Rumuny, Maďary, Italy – i když nám z boků nehrozí žádné

nebezpečí, aspoň je nějak zaměstnáme. Až tyhle armády dojdou k Volze a zničí Stalingrad, pustí se po pravém břehu řeky dolů k Astrachani. Velitelem této skupiny armád B zůstane maršál von Bock.

Velením skupiny A pověřím maršála Lista, který bude mít k dispozici 11. a 17. polní a 1. tankovou armádu. S těmi projde Kavkazem, dobude ruská naftová pole a dorazí k turecké hranici, kde počká na Rommela. Společně pak potáhnou dál na východ.“

Maršálu von Bockovi se Vůdcův záměr rozdělit silnou skupinu armád Jih na dvě části nelíbil a v naivním domnění, že je na jeho názory někdo zvědavý, dal své pochyby neprozřetelně najevo. Vrchní velitel ho okamžitě odvolal a na jeho místo ustanovil generálplukovníka von Weichse. To stačilo, další kritika se už neozvala, třebaže Vůdce i své vlastní plány ze dne na den neustále měnil, jako by si přál vyvolat polemiku, která by platnost jeho závěrů ověřila.

Odvolal 4. tankovou armádu, která měla ruským jednotkám, „zděšeně prchajícím od Donu“, zabránit ve stažení do Stalingradu, a pověřil ji úkolem podpořit úder na Kavkaz. Když potom dvě ruské armády spořádaně ustoupily do Stalinova města a opevnily se tam, povolal Vůdce tankové sbory zase zpět, takže nestačily účinně zasáhnout ani na jednom, ani na druhém místě. Nemluvě o tom, že jejich spotřeba pohonných hmot téměř zastavila pohyb celé skupiny armád skoro na dva týdny.

Když 11. armáda, která uvízla před desetiletí budovanými opevněními u Sevastopolu, konečně dostala těžká obléhací děla, nejsilnější pevnost na světě dobyla a chystala se vtrhnout do Gruzie, aby podpořila útok na Kavkaz od jihu, Vůdce jí přikázal přesunout se k Leningradu a dovést do konce zpackanou ofenzivu, kterou sám přikázal loni v září zastavit.

Aby ulevil přetíženému zásobování, které muselo obtížně dělit své skromné dopravní kapacity do tolika od sebe značně vzdálených směrů, přišel s velice nová-

torským řešením: odvolal z kavkazské fronty dvě velmi dobře vyzbrojené mechanizované divize a přesunul je do Francie. Je nesporné, že jednotky prodírající se k ruským naftovým polím tímto tahem ušetřily jak část spotřebovávané munice, tak pohonných hmot, otázkou ovšem zůstalo, jestli taková úspora vyvážila úbytek palebné síly celého uskupení. S podobnými maličkostmi si však podle říšského kancléře nebylo třeba lámat hlavu, Rusové v panice prchali, sotva někde zahlédli byt jen jedinou postavu oděnou v německé uniformě.

A že někde neprchali, a dokonce se pokoušeli klást vítězně postupujícím jednotkám odpor? To svědčilo jenom o jejich velmi nízké inteligenci – co byste ostatně také chtěli po primitivních podlidech?

* * *

Jednou promeškaná příležitost se už většinou nikdy nevrátí. Letos už generálové nechtěli loňské chyby – soustavné podceňování ruské bojové síly – opakovat, měli v úmyslu se zuby nehty držet zvoleného těžiště náporu a likvidovat jedno soustředění ruských vojsk za druhým. Vůdce se jejich zbytečné opatrnosti vysmál a rozhodl jako vždy po svém, tedy špatně.

Slabé horské jednotky za polárním kruhem nestačily dobýt Murmansk a přerušit tak stále mohutnější proud spojenecké válečné pomoci, dopravované v početných lodních konvojích, ale posil se nedočkaly. Loni v září se rozveselení pěšáci severní skupiny armád zmocnili na leningradských předměstích několika tramvají a chystali se k triumfální cestě do centra, které by docela jistě snadno dobyli. Z důvodů známých pouze jemu samotnému přikázal Vůdce další postup zastavit a zničit město neprodyšným obléháním. Rusové je kupodivu vydrželi a posílili Leningrad vojsky a zbraněmi tak, že se je o osm měsíců později nepodařilo obsadit ani s pomocí 11. armády, přisunuté po dobytí Krymu.

Skupina Střed se v létě 1941 nezadržitelně hnala na Moskvu, když jí Vůdce odebral tankové jednotky a poslal je do velké obkličovací operace u Kyjeva. Ztracený čas se pak už do příchodu mrazů nepodařilo dohnat, s pomocí sibiřských záloh Rusové své hlavní město ubránili a přinutili německé divize k ústupu až o několik set kilometrů.

Jenže o rok později se situace se vším všudy opakovala. Po rozdělení na několik menších částí nedokázalo von Weichsovo uskupení dobýt Stalingrad a Listovo prorazit Kavkazem, stejně jako Mansteinovo obsadit Leningrad, Schörnerovo Murmansk a Rommelovo Káhiru. To, co se na mapách zdálo tak snadné, se ve skutečném terénu proměnilo v ošklivou noční můru.

V srpnu roku 1942 ještě všechno vypadalo docela nadějně – wehrmacht ovládl většinu evropského kontinentu a po překročení řeky Manyče přenesl boj i do Asie a Rommelovy tanky se probily na necelých sto kilometrů od egyptské Alexandrie. Jako symbol německé zdatnosti zapůsobil postup horských myslivců, kteří z chodu překonali až čtyři tisíce metrů vysoké kavkazské průsmyky a vztyčili říšskou vlajku na vrcholku 5633 metrů vysokého Elbrusu. Potom však jako by došlo na řeči zapšklých škarohlídů, prohlašujících: „Jestliže se člověk někde vyškrábe na samotný vrchol, zbývá mu už jen jediná cesta – dolů.“

Nikdo nemá rád proroky, zvláště pak, začnou-li se jejich pochmurné předpovědi naplňovat...

KAPITOLA 2

Vypadalo to, jako by se už všemohoucí Bůh na nebesích na tu spoušť dole pod sebou nemohl dívat a rozhodl se vyhladit lidstvo novou potopou. V listopadu 1942 se nad celým Ruskem otevřela stavidla a na zemi se začaly valit nekonečné proudy vody. Úspěšně zahájená ofenziva na jižním křídle se zastavila, bojová i zásobovací vozidla uvízla v hlubokém bahně. Koně hynuli po tisících na přílišnou námahu, podchlazení a prašivinu, jen pěšáci se museli bez ohledu na strašlivé podmínky plahočit dál.

Někteří už zemřeli vyčerpáním, neustále narůstaly také jejich bojové ztráty. Ne snad, že by to strašlivé počasí nepůsobilo také na Rusy, s každým německým krokem kupředu se však jejich taktická situace zlepšovala. Na kavkazské frontě měli za zády moře, lodní konvoje tak mohly připlouvat skoro až k bojujícím jednotkám. Měli dostatek proviantu, zbraní a střeliva, jimiž je přes Írán štědře zásobovali Američané, ale především téměř nevyčerpatelné lidské zdroje.

Zatímco wehrmacht už nikde neměl žádné zálohy a navíc musel z bojujících jednotek neustále odebírat nové a nové muže k zajištění alespoň minimálního přísunu zásob, ruské posily přicházely po desetitisících a bez jakéhokoli výcviku se ihned zapojovaly do bojů. Zdálo by se, že proti dobře vycvičeným jednotkám nemají sebemenší šanci obstát, jenže na bitevním poli neplatí pouze matematické a fyzikální zákony, na něž se lze spolehnout v běžném životě. Ruské kádrové sbory doplnili odvedenci ze Sibíře a Dálného východu, potomci nejdivočejších kmenů, pod jejichž zuřivými

nápory padla už ve starověku nejedna mocná civilizovaná říše, lidé zvyklí denně se rvát s nejděsivějšími přírodními podmínkami, čarostřelci, opatřující si potravu jediným jistým výstřelem ze starodávné pušky. Ti, a vydatná americká válečná pomoc, německý postup Kavkazem zastavili.

* * *

„V horách už začalo mrznout a sněžit,“ konstatoval pochmurně major Rummel, zpravodajský důstojník divize. „Naši stateční horští myslivci se nenápadně od-poutávají od nepřítele. Vlastně se jim nemůžeme divit. Doteď si museli vystačit asi se čtvrtinou zásob, které by normálně potřebovali, ale až průsmyky zapadnou pěti metry sněhu, nedostanou už dopředu ani suchou kůrku, nemluvě o municí.“

Kapitán von Terck, Rummelův zástupce, zvedl hlavu od hlášení, podle nichž denně aktualizoval bojovou sestavu nepřítele, a zazubil se.

„Velení armády si dobře uvědomuje, do jakých sraček – pardon, úředním jazykem ‚potíží‘ – jsme tu ‚dočasně zabředli‘. Ale nemáme prý ztrácet víru. Nasadí letecké zásobování.“

„Mile mě překvapujete, hrabě,“ řekl major. „Rád slyším, že ještě máme nějaká letadla. Škarohlídi říkají, že všechno, co se dokáže udržet vlastními silami ve vzduchu, museli poslat ke Stalingradu, ale jak vidím, byly to jen ošklivé pomluvy.“

„Stejně jako to, že se šestá armáda topí až po krk v ‚dočasných potížích‘, pokud mi prominete tak drsné výrazy. Je pravda, že tam jsou tak trochu obklíčení, ale naše vrchní velení jistě najde brzy způsob, jak je z toho vysekat. Zřejmě nebylo právě šťastné spoléhat se na spojence, že nám pohlídají křídla, ale v jednom ohledu bylo jejich nasazení přece jen k něčemu dobré – kdyby tohle všechno náhodou skončilo špatně, vždycky budeme moci říct, že se Němci drželi jako

žulová hradba, zatímco Rumuni utekli. Morální vítězství má taky svoji cenu.“

„V tom nemáte tak docela pravdu, hrabě. Rumuni se bili, nakolik jim stačily síly, ale Ivani je jednoduše rozsekali do jitrnic. Bylo jich na ně prostě moc, nemluvě ani o tom, že měli daleko víc a lepších zbraní.“

„Já vám nevím, pane majore,“ pokrčil kapitán von Terck rameny. „Šestnáctá motorizovaná kryje třísetkilometrový úsek až k Astrachani, a podívejte se, jak dobře se drží. Tam Rusy ani nenapadlo zaútočit, i když by byli v mnohem větší přesile. Ale jak se zdá, z jedné německé divize mají nahnáno víc než z deseti rumunských.“

„Vůbec ne. Zatím chodí kolem šestnácté po špičkách, ale nic bych za to nedal, že si už někde proti ní ve vší tichosti šikují další tankovou armádu. Až vyřídí Pauluse u Stalingradu, celá ta horda se obrátí na jih, aby vpadla kavkazské armádě do zad. A pak si s námi zatancují toho svého kozáčka. A my nebudeme stačit valit oči.“

„Myslíte, že se nad námi vznáší další průšvih jako loni před Moskvou?“

Major Rummel naklonil hlavu ke straně jako pták, zaujatě zkoumající tučnou žížalu. „Cítím v kostech spousty sněhu a tuhý mráz,“ řekl tiše. „Připravili jsme se na něj líp než loni, jenže to Ivan taky. Montgomery právě vyhnal Rommela z Egypta a Spojenci se vylodili v Maroku a Alžírsku. Francouzská koloniální armáda s nimi den nebo dva bojovala, pak se vrátila do kasáren a nakonec se k nim připojí.“

To znamená, že Vůdce nařídí preventivně obsadit i zbytek Francie a bude chtít, aby se to provedlo co nejrychleji. Tudíž tam pošle všechny dostupné tankové a mechanizované divize, které by snad ještě mohly naši podělanou situaci v Rusku napravit. Koneckonců byste tohle mohl vědět líp než já. Máte přátele v Berlíně a co nevidět z vás bude generál, kdežto my kmáni...“

Urozený kapitán energicky zavrtěl hlavou. „Máte pravdu skoro ve všem, co jste řekl, jen v jednom se mýlíte. V téhle válce se už žádný von Terck nestane generálem.“

„Ale váš otec...“

„Toho povýšil ještě císař Vilém za první války. Že ho v sedmapadesáti letech povolali zpět do armády, je hotové neštěstí, protože má slabé srdce. Jenže von Terckové jsou katolíci, dokonce máme na svém panství i katolického biskupa a to se dnes nenosí ani nepromíjí.“

„Možná je to dobře,“ prohlásil major Rummel zasmušile, když mu pohled padl znovu na mapu, rozprostřenou na stole. „Boží pomoc bychom zrovna teď moc a moc potřebovali. Jestli máte nějakou protekci tam nahoře, myslím ještě výš než na generálním štábu, možná byste se mohl o něco pokusit.“

„Generální štáb,“ ušklíbl se von Terck kysele, „dnes nemá žádnou váhu. To Vilém II. měl maršály a generály, Vůdce má jenom poslušné burše.“

„Já s vámi sice do jisté míry souhlasím, ale přece jen... Už jste zapomněl, co vás na Heidelbergu učili o pravdě?“

Von Terck mávl rukou. „Toho bylo strašně moc a jedna ta pravda potírala druhou. Nakonec z toho všeho vyplynulo, že každý člověk má monopol na jednu úhledně zabalenou vlastní pravdu. To je možná dobré tak pro Francouze, ale my Němci k duševnímu klidu potřebujeme jednu úředně nadekretovanou, pokud možno s pečeti vrchnosti. A tu pečeť drží dneska v ruce Vůdce.“

V rohu kanceláře se roztukal dálnopis. „Člověk má skoro strach se podívat,“ hlesl major Rummel, ve skutečnosti se mu ale ulevilo, že tím může ukončit hovor nepříjemně se stáčejíící k nedotknutelné osobě říšského kancléře. Jako většina důstojníků, vychovaná v tradicích staré říšské šlechty, i von Terck současnými nacionálněsocialistickými pohlaváry hluboce pohrdal, což někdy dokázal dávat až nepříjemně najevo.

Major Rummel smýšlel o vedoucích nacistech do značné míry podobně, na rozdíl od svého zástupce však byl vojákem z povolání. Ať už byli jací chtěli, jednou lidem v čele státu přísahal věrnost a tu nelze odhodit jako špinavou košili a obléknout si jinou, třebaže andělsky čistou.

Když dálnopis doklepal, odtrhl napsanou stránku a zběžně ji přelétl očima.

„Měl byste na těch modlitbách zainteresovat i svého katolického biskupa,“ prohlásil Rummel s kyselým úsměvem. „V přístavu v Tuapse začali Ivani vykládat tanky. Ruské stíhačky je hlídají jako sršni, ovšem naprosto zbytečně. Všechna naše letadla jsou momentálně u Stalingradu.“

Kapitán von Terck pokýval hlavou.

„Navrhuji, abychom se začali nenápadně zamýšlet nad trasami pro ústup. Pro začátek bychom se mohli zbavit všeho přebytečného materiálu, který by nám později jenom překážel. A samozřejmě odtud musíme co nejrychleji dostat všechny raněné.“

„To půjde přes tu povodeň, kterou máme v zádech, jen velice těžko.“

„Jestli se na nás Ivani opravdu chystají, pár dní jim potrvá, než si všechno pořádně připraví. Teď už se neženou dopředu tak zbrkle jako na začátku. Musíme toho využít, sestavit pracovní čety a udělat, co stačíme. Dnes večeřím u generála, nějak šikovně mu to zkusím nadnést.“

„Vida, a mě náš velitel ještě nepozval. A vy jste u něj pečený vařený. Čím to asi je?“

„Není co závidět, pane majore, na mou duši. Hlavní slovo tam mívá náš nejvyšší důstojník přes morálku, a ty jeho řeči... To už bych raději polykal zpocené ponožky největšího špindíry u divize. A pak, generál přece nezve mě osobně. Je to spíš společenská záležitost, naše rodiny se přátelí už nejmíň tři sta let a mám takový dojem, že jsme dokonce nějaký vzdálení příbuzní. Nějaké naše pratety si vzaly jejich prastrýce nebo na-

opak, to už nevím. Jestli vás to vážně zajímá, mohl bych napsat otcí, ten se genealogií zabývá. Nebo spíš zabýval, dokud si užíval civilu.“

„Dobře, ale na tohle snad budeme mít dost času až po válce. Teď se podíváme do map, co by se dalo udělat, než celé to posvácení začne.“

Vzal do ruky pravítko a naklonil se nad mapou, kapitán si přitáhl blok a tužku, aby jeho myšlenky zapsal. Major mu jako obvykle nadiktuje nejmíň třicet bodů a pak budou společně vyškrtávat ty nejšílenější. To byl jejich oblíbený postup, ale kupodivu, při zpětném hodnocení tu a tam přišli na to, že právě ty největší šílenosti většinou vedly k nejlepším výsledkům. Taková už je prostě válka.

* * *

V novinách a filmových týdenících se vyskytovali vojáci se železnými bradami, plní odhodlání, kteří se nemohli dočkat chvíle, kdy zazní povel k útoku, jejichž největším přáním bylo – jak se alespoň zdálo – prolít svou horkou mladou krev za nacionálněsocialistickou vlast. Tak tomu ovšem ve skutečnosti nikdy nebylo. Opravdový voják si musí aspoň několikrát denně postěžovat na svůj „posraný“ úděl, musí si pořádně odplác zanádat a alespoň v duchu stokrát proklít své stupidní nadřizené, i kdyby po nich výjimečně a čistě náhodou požadovali pouze rozumné a snadno splnitelné věci. Kdyby to nedělal, mohl by se zdát ostatním podezřelý a dosti vážně by si zahrával s vlastním duševním zdravím.

V listopadu 1942 si vojáci skupiny armád A, nasažené na Kavkazu, nemuseli žádné stížnosti vymýšlet. Svým způsobem se jim vedlo hůř než jednotkám obklíčeným u Stalingradu. Ty na severu sevřel do kotle nepřítel, stále však existovala naděje, že se z jeho smrtonosného objetí ještě mohou probojovat na svobodu. Naděje, že Rusům udeří do zad spěšně se shro-

mažďující tankové divize generála Mansteina a společnými silami ještě dokážou výsledek prohrané bitvy obrátit.

Na Kavkazu ovšem žádná taková naděje neexistovala. Armáda pronikla hluboko do hor, kde ji uzavřely lijáky nevídaného rozsahu. Kopce se změnily v ostrovy a údolí zalily zpěněné záplavy. Běsnící vodou uvězněným rotám a praporům neměla odkud přijít pomoc, rozdrobení sil na ruské jižní frontě způsobilo, že velení už nemělo žádné zálohy, které by ještě mohlo nasadit. Zásobování potravinami a municí ve stalingradském kotli mělo podle slibu říšského maršála Göringa zajistit letectvo, jež dokázalo obklíčeným jednotkám dopravovat sotva třetinu minimálně požadovaných dávek, k vojákům na Kavkazu se však nedostávalo ani tolik.

V krajině bez schůdných cest museli všechny náklady tahat na hřbetech únavou ztrhaní soumaři, nebo putovaly na zádech ruských válečných zajatců. Když však údolí zaplavily proudy divoké vody a proměnily je v dravé řeky nebo neprostupné močály, do linií se dostalo jen malé množství chleba a masových konzerv, a munice nepřicházela skoro vůbec. Po každém ruském útoku museli pěšáci vyběhnout z postavení, sebrat mrtvým a raněným rudoarmějcům použitelné zbraně a střelivo a zadržovat jimi další nápory. Jen v největší nouzi se odhodlali vystřílet jeden z posledních kulometných pásů nebo použít vlastní granáty.

Přes těžké ztráty se Rusové stále valili vpřed, v nejvýchodnějších přístavech Černého moře vystupovali z lodí na břeh stále noví a noví vojáci, jeřáby dnem i nocí vykládaly další tanky a děla a všude na pobřeží rostly hradby khaki beden se zásobami. Nikdo je při vykládce neobtěžoval, vedle transportních letadel byla k zásobování vojsk u Stalingradu nasazena také většina bombardérů a velení už začalo dokonce uvažovat i o zapojení stíhaček. Jen občas v hluboké noci ke bře-